

Prof. dr hab. Krystyna Jaracz
Katedra Pielęgniarstwa Wydziału Nauk o Zdrowiu
Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu
tel. 61 861 22 67
e - mail: jaracz@ump.edu.pl

Opinia w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauki medyczne Pani dr n. med. Lucynie Tomaszek, wszczętego w Instytucie Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie
przygotowana na wniosek Rady Naukowej Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie.

Opinia dotyczy całokształtu dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego kandydatki, ze szczególnym uwzględnieniem osiągnięcia naukowego „*Praktyka kliniczna w zakresie kontroli bólu pooperacyjnego*”.

Uwagi ogólne

Pani dr n. med. Lucyna Tomaszek jest pielęgniarką dyplomowaną, absolwentką Liceum Medycznego im. Hanny Chrzanowskiej w Limanowej. Po ukończeniu szkoły medycznej w 1987 r. rozpoczęła pracę w Instytucie Gruźlicy i Chorób Płuc w Oddziale Terenowym im. Jana i Ireny Rudników w Rabce – Zdroju, w którym pracuje do dzisiaj, pełniąc od 2013 r. funkcję pielęgniarki naczelnej. W 2008 r. uzyskała tytuł zawodowy magistra pielęgniarstwa na Wydziale Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

W 2009 r. rozpoczęła studia doktoranckie również na UJ w Krakowie, których zwieńczeniem było uzyskanie w 2013 r. stopnia naukowego doktora nauk medycznych w zakresie medycyny na podstawie rozprawy: „Ocena skuteczności i bezpieczeństwa analgezji zewnątrzoponowej w odcinku piersiowym u dzieci po operacjach torakochirurgicznych”. W tej pracy Autorka przedstawiła oryginalną, opracowaną przez siebie metodę oceny bólu pooperacyjnego w warunkach dynamicznych, którą wykorzystwała później w 4. pracach składających się na osiągnięcie naukowe habilitacyjne. Po uzyskaniu stopnia doktora rozpoczęła pracę na stanowisku adiunkta w Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza – Modrzewskiego na Wydziale Lekarskim i Nauk o Zdrowiu gdzie pracuje do chwili obecnej, od 2017 r. pełniąc funkcję Kierownika Zakładu Pielęgniarstwa Specjalistycznego.

W międzyczasie ukończyła studia podyplomowe z Zarządzania w Ochronie Zdrowia, uzyskała specjalizację pielęgniarską w dziedzinie pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki (2015 r.) oraz odbyła 4 kursy doskonalące jej kompetencje zawodowe i dydaktyczne.

Początek pracy naukowej Pani dr Lucyny Tomaszek to rok 2006, w którym przeprowadziła pierwsze badanie naukowe w ramach swojej pracy magisterskiej. Kontynuacja miała miejsce w 2009 r. w chwili rozpoczęcia studiów doktoranckich. W tym czasie pojawiła się pierwsza publikacja (czas. Problemy Pielęgniarstwa) oraz projekt badawczy realizowany w ramach podstawowej działalności statutowej. Od tego czasu, ma miejsce konsekwentny i systematyczny rozwój naukowy. W kolejnych 10 latach, (do 2019 r.) powstała praca doktorska, 32 publikacje naukowe, w tym 8 prac w czasopismach z Impact Factor, 17 w innych czasopismach, 2 rozdziały w monografiach i 5 streszczeń ze zjazdów międzynarodowych. Tematyka dominująca w tych publikacjach dotyczy bólu pooperacyjnego, co też złożyło się na osiągnięcie naukowe Habilitantki.

Osiągnięcie naukowe

Na osiągnięcie naukowe pt. „Praktyka kliniczna w zakresie kontroli bólu pooperacyjnego” składa się cykl 5. prac oryginalnych, opublikowanych w latach 2018 – 2019, o łącznej wartości współczynnika oddziaływania IF 8,258 i punktacji MNiSW 270. Wszystkie prace są ze sobą tematycznie powiązane, najogólniej dotyczą bólu pooperacyjnego oraz metod optymalizacji jego kontroli. Wspólnym celem przedstawionych publikacji była ocena wiedzy i praktyki klinicznej pielęgniarek w zakresie kontroli bólu pooperacyjnego oraz określenie barier zakłócających skuteczną kontrolę bólu, jak również optymalizacja kontroli bólu u pacjentów pediatrycznych poddanych zabiegom torakochirurgicznym.

We wszystkich pięciu publikacjach Pani dr Lucyna Tomaszek jest pierwszą autorką. Współautorzy potwierdzili, że prace te odzwierciedlają jej indywidualny wkład w przeprowadzone badania. Wszystkie prace powstały w ramach podstawowej działalności statutowej Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc, w Oddziale Terenowym im. Jana i Ireny Rudników w Rabce Zdroju, - przy czym - prace od 2. – 5. powstały w wyniku realizacji trzech badań klinicznych zarejestrowanych bazie ClinicalTrials.gov.: praca 2. i 3. badanie nr: NCT03444636), praca 4. nr: NCT03488459 i praca 5. NCT03393702. We wszystkich ww. badaniach, realizowanych od 2012 r. Pani dr Lucyna Tomaszek była kierownikiem zadania badawczego.

Praca 1. „*Knowledge, compliance with good clinical practices and barriers to effective control of postoperative pain among nurses from hospitals with and without a Hospital without pain, certificate*” (publ.: Journal of Clinical Nursing, 2018, IF = 1,757, Punktacja MNiSW = 40) przedstawia wyniki badania ankietowego, przeprowadzonego wśród 500 pielęgniarek, z 10 losowo wybranych szpitalach na terenie województwa małopolskiego, świadczących usługi w zakresie chirurgii. Celem badań była ocena wiedzy pielęgniarek na temat kontroli bólu pooperacyjnego, realizacji przez nie zasad dobrej praktyki w zakresie kontroli bólu oraz identyfikacja barier utrudniających leczenie bólu z uwzględnieniem posiadania przez szpital bądź nie certyfikatu „Szpital bez bólu”. Badanie wykazało, m.in. niewystarczającą wiedzę ponad połowy ankietowanych nt. różnych aspektów rozpoznawania i postępowania z bólem, brak systematycznego monitorowania bólu oraz wdrażania innych zasad dobrej praktyki klinicznej przez znaczącą część personelu pielęgniarskiego. Jako główną barierę dla efektywnego leczenia bólu pooperacyjnego wykazano zbyt niskie dawki ordynowanych leków przeciwbólowych i niemożność samodzielnej modyfikacji protokołów leczenia bólu przez pielęgniarki. Na podstawie badania, autorzy jednoznacznie wykazali potrzebę ustawicznej edukacji pielęgniarek w zakresie opieki nad pacjentem z bólem pooperacyjnym. Ten postulat został przez Habilitantkę wdrożony do praktyki, poprzez zorganizowanie przez nią kursu tematycznego dla studentów studiów I stopnia kierunku pielęgniarstwo oraz modyfikację treści kształcenia dla studentów pielęgniarstwa na studiach II stopnia w Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego. Udział Habilitantki w ww. badaniu był wiodący: zaprojektowała część merytoryczną i metodologiczną, uczestniczyła w części empirycznej badania, opracowała statystycznie wyniki i przygotowała manuskrypt do druku.

Praca 2. oraz 3., odpowiednio: „*Comparative efficacy of continuous infusion of bupivacaine/fentanyl and ropivacaine /fentanyl for paediatric pain control after the Ravitch procedure and thoracotomy. A prospective randomized study* (publ. Biomed Pap Med Fac Palacky Olomouc Czech Repub. 2018, IF= 1,141, MNiSzW = 20) i „*Ropivacaine/Fentanyl vs. Bupivacaine/Fentanyl for pain control in children after thoracic surgery: A randomized study*” (publ. Pain Management Nursing, 2019, IF= 1,455, MNiSzW = 70,) opisują wyniki badania klinicznego, randomizowanego mającego na celu porównanie efektów terapeutycznych dwóch mieszanin analgetycznych (0,125% bupiwacainy z fentanylem 5 µg/ml – BF oraz 0,2% ropiwakainy z fentanylem 5 µg/ml - RF) podawanych w infuzji ciągłej do przestrzeni zewnątrzoponowej w odcinku piersiowym kręgosłupa u pacjentów w wieku 6 – 18 lat po operacji Ravitcha i torakotomii.

Praca 2. koncentruje się na analizie skuteczności leczenia bólu pooperacyjnego w zależności od rodzaju podawanej mieszaniny, poprzez powtarzaną ocenę natężenia bólu metodą trzech kroków - w spoczynku, podczas głębokiego oddychania i podczas kaszlu za pomocą 10. pkt skali numerycznej oraz na identyfikacji czynników predykcyjnych bólu. W badaniu wykazano zadowalającą i porównywalną skuteczność terapeutyczną obu testowanych mieszanin ($p > 0,05$) oraz wskazano liczbę założonych drenów, liczbę pomiarów bólu i interwencji pielęgniarских oraz poziom bólu w określonych warunkach i wiek pacjenta jako niezależne czynniki predykcyjne nasilenia bólu.

Praca 3. koncentruje się głównie na bezpieczeństwie analgezji zewnątrzoponowej, poprzez ocenę rodzaju i częstości zdarzeń niepożądanych. W badaniu wykazano podobną częstość i nasilenie zdarzeń niepożądanych w obu analizowanych grupach, tj BF i RF (incydenty spadku saturacji, wymioty, nudności i inne), skłaniając autorów do wniosków, że analgezja zewnątrzoponowa, prowadzona pod stałą kontrolą stanu klinicznego pacjenta, niezależnie od rodzaju zastosowanej mieszaniny była jednakowo bezpieczna. Podkreślono też jednakową skuteczność BF i RF, co było w istocie powtórzeniem wyników przedstawionych w Pracy 2. (grupa badana pomniejszona o 4 osoby).

W obu publikacjach silnie zaakcentowano kwestię protokołu oceny i monitorowania bólu przez personel pielęgniarский oraz modyfikację leczenia przeciwbólowego przez pielęgniarki anestezyjologiczne na podstawie wyników oceny bólu i w ramach ogólnych zleceń lekarskich. Ten sposób monitorowania chorych i postępowania z bólem pooperacyjnym, stanowi oryginalny wkład Habilitantki w badania nad poprawą jakości uśmierzania bólu pooperacyjnego, aczkolwiek jak wynika z Autoreferatu, metoda ta została opracowana w ramach pracy doktorskiej Pani dr Lucyny Tomaszek i jest stosowana w Instytucie Gruźlicy i Chorób Płuc w Rabce-Zdroju od 2012 r. Należy też podkreślić, że metoda trzech kroków i modyfikacja analgezji przez pielęgniarki nie była przedmiotem eksperymentu naukowego opisanego w ww. publikacjach, w przeciwieństwie do rodzaju zastosowanej mieszaniny analgetycznej. Protokół postępowania przeciwbólowego i w przypadku objawów niepożądanych, został opracowany przez współautora publikacji Pana dr. Dariusza Fenikowskiego.

Praca 4. *"Influence of preoperative information support on anxiety, pain and satisfaction with postoperative analgesia in children and adolescents after thoracic surgery: A randomized double blind study"* (publ. Biomed Pap Med Fac Palacky Olomouc Czech Repub. 2019, IF= 1,141, MNiSzW = 40) opisuje wyniki eksperymentu, opracowanego przez Habilitantkę, mającego na celu sprawdzenie wpływu wsparcia psychologicznego przed

operacją na poziom lęku, bólu i satysfakcji po operacji torakochirurgicznej u dzieci i młodzieży. Poziom lęku (stanu i cechy) oceniano za pomocą kwestionariusza State-Trait-Anxiety Inventory (dla dzieci lub dla dorosłych), nasilenie bólu - za pomocą 10 pkt. skali numerycznej, a satysfakcję z analgezji - za pomocą 4. pozycyjnej skali samooceny. W badaniu wykazano pozytywny efekt interwencji psychologicznej, wyrażony niższym poziomem stanu lęku po operacji w porównaniu do okresu przedoperacyjnego u pacjentów z niskim lub średnim poziomem lęku – cechy. Badanie, oprócz korzyści poznawczych, przyniosło również efekt praktyczny, w postaci poprawy kompetencji pielęgniarskich w zakresie wsparcia przedoperacyjnego, dzięki zorganizowanemu przez Habilitantkę szkoleniu dla personelu pielęgniarskiego.

Praca 5. „*Perioperative gabapentin in pediatric thoracic surgery patients – randomized, placebo – controlled, phase 4 trial*” (publ. Pain Medicine, 2019 IF= 2,764 , MNiSzW = 100) opisuje badanie kliniczne, randomizowane, kontrolowane za pomocą placebo mające na celu, m.in. sprawdzenie korzyści z okołoperacyjnego użycia gabapentyny, jako adiuwantu w łagodzeniu bólu pooperacyjnego i lęku u dzieci i młodzieży po operacji Ravitcha. Badanie wykazało korzystny efekt gabapentyny w postaci obniżenia poziomu lęku w trzeciej dobie po operacji w porównaniu do okresu przedoperacyjnego w grupie eksperymentalnej, czego nie obserwowano w grupie z placebo. Merytoryczny wkład Habilitantki w badanie polegał m.in. na jego zaprojektowaniu w części metod oceny bólu, sedacji i innych parametrów klinicznych, na kierowaniu projektem badawczym oraz współudziale w opracowaniu wyników i przygotowaniu manuskryptu do druku.

Podsumowując osiągnięcie naukowe Pani dr Lucyny Tomaszek, stwierdzam, że stanowi ono jej indywidualny wkład w rozwój wiedzy na temat kontroli bólu pooperacyjnego i optymalizacji postępowania pooperacyjnego. Posiada ono znaczącą wartość naukową i praktyczną, przyczynia się do poprawy jakości opieki pielęgniarskiej nad pacjentem pediatrycznym po operacjach torakochirurgicznych. Stanowi również odzwierciedlenie dojrzałości naukowej kandydatki, jej kompetencji publikacyjnych, zdolności organizatorskich i kierowania zespołami badawczymi.

Pozostałe osiągnięcia naukowe poza przedstawionym jako osiągnięcie naukowe kandydatki

Habilitantka jest pierwszym autorem w 14. (w tym 3. w czasopismach posiadających Impact Factor) i współautorem w 6. innych artykułach naukowych. Tematyką wiodącą publikacji jest

ból pooperacyjny, chociaż tytuły prac wskazują na jej zainteresowanie również innymi zagadnieniami. Większość prac powstała po uzyskaniu stopnia doktora nauk medycznych. Całość odzwierciedla umiejętność zbiorczego i syntetycznego opracowania problemów. Sumaryczny impact factor według listy Journal Citation Reports wyniósł 11,374 oraz 501 pkt. MNiSzW, liczba cytowań publikacji 18, Index Hirsha 3, co świadczy o dorobku naukowym w pełni wystarczającym do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego.

Kierowanie i udział w międzynarodowych i krajowych projektach badawczych

Pani dr Lucyna Tomaszek była uczestnikiem w 9. w tym kierownikiem 7. projektów badawczych realizowanych w ramach podstawowej działalności statutowej Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc – Oddział Terenowy w Rabce – Zdrój oraz Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza – Modrzewskiego. Cztery z nich to badania kliniczne zarejestrowane w ClinicalTrials. Gov. Ponadto od 2019 r. jest promotorem pomocniczym w przewodzie doktorskim lek. med. Jarosława Pawlika. Temat pracy: ocena skuteczności zastosowania zmodyfikowanej profilaktyki zapalenia płuc u chorych wentylowanych mechanicznie w Oddziale Anestezjologii i Intensywnej Terapii.

Aktywność naukowa w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej

Kandydatka wykazuje się istotną aktywnością naukową w dwóch jednostkach krajowych: Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc Oddział Terenowy im. Jana i Ireny Rudników w Rabce – Zdrój oraz Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza – Modrzewskiego w Krakowie. Ponadto w 2019 r. odbyła podoktorski staż naukowy w Národný ústav Detskej Tuberkulózy a Respiračných Chorôb, n.o. Dolný Smokovec, Vysoké Tatry, Slovak Republik.

Działalność dydaktyczna

Pani dr Lucyna Tomaszek, adiunkt na Wydziale lekarskim i Nauk o Zdrowiu w Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza – Modrzewskiego prowadziła i prowadzi zajęcia dydaktyczne ze studentami kierunku Pielęgniarstwo. Przygotowała też 4 moduły certyfikowanych kursów e-learningowych. Była opiekunem roku, autorem różnych elementów programu kształcenia na kierunku Pielęgniarstwo. Była również promotorem szeregu prac licencjackich i magisterskich. Prowadzi szkolenia dla pielęgniarek i lekarzy. Stworzyła i rozwinęła standardy i procedury oceny i leczenia bólu po zabiegach chirurgicznych.

Działalność organizacyjna

Pani dr Lucyna Tomaszek jest zaangażowana w działalność organizacyjną na macierzystej Uczelni i w Instytucie Gruźlicy i Chorób Płuc. W Uczelni jest kierownikiem Zakładu Pielęgniarstwa Specjalistycznego, członkiem komisji programowej, egzaminacyjnej i innych. W Instytucie pełni funkcję pielęgniarki naczelnej, była koordynatorem certyfikacji szpitala „Szpital bez bólu”, członkiem komisji egzaminacyjnej na egzaminie specjalizacyjnym dla pielęgniarek, oraz członkiem szeregu innych komisji i zespołów.

Za swoją pracę w 2018 r. otrzymała odznakę honorową Ministra Zdrowia za zasługi dla ochrony zdrowia.

Podsumowanie

Biorąc pod uwagę osiągnięcia naukowe Pani dr n. med. Lucyny Tomaszek uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład Autorki w rozwój dziedziny nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauki medyczne, zgłoszone w formie spójnego tematycznie cyklu publikacji oraz wykazanie innej istotnej aktywności naukowej, w połączeniu z doświadczeniem w pracy akademickiej i szpitalnej stwierdzam, że wniosek habilitacyjny spełnia wszystkie wymagania ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce i wnioskuję o dopuszczenie dr Lucyny Tomaszek do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Poznań, 18.08.2020